

Turen til Ærø 2013

Fra den 26. - 28. august.

Turen var med Ældre Sagen fra Hundested og arrangeret af Adrian Turist i Frederiksværk. www.adrian-bus.dk

Vores gode chauffør hed Torben, og i bussen var vi i alt 34 personer. Ikke alle var fra Ældre Sagen, nogle havde tilmeldt sig direkte til Adrians Turist. Men Kirsten fra Ældre Sagen i Hundested var med som en trofast hjælper i bussen, og ikke at forglemme den der fra Ældre Sagen i Hundested havde stået for tilmeldinger til turen.

Klokken 8.00 blev vi afhentet ved Strandjægerens Hus på Hundested Havn. Derfra kørte vi til Strandgården, hvor næste stop var. Videre gik turen til St. Carlsminde med stop ved Højbjergvej. Videre til Melby Kirke og derfra til Gjethuset i Frederiksværk. Næste stop var Hillerød Station ved Calsbjergvej, og Frederikssund ved Heimdalsvej. Sidste stop var ved Transport Centeret i Slagelse, hvor turens sidste 2 deltagere stod på - og på turen hertil blev dagens kaffe/te serveret.

Turen gik nu ad Storebæltsbroen til Nyborg og derfra mod Svendborg og videre til Tåsinge via Svendborgsundbroen.

På Tåsinge gik turen til første stop, som var ved Bregninge Kirke – og klokken var nu blevet 12.30.

Bregninge Kirke er en af de danske kirker, der har flest besøgende.. Den ligger smukt på toppen af Tåsinge, og fra tårnet er der en fantastisk udsigt over det Sydfynske Øhav og Svendborg.

Vi kørte videre mod Valdemar Slot, og på vejen dertil gav Torben en orientering om Elvira Madigan og Sixten Sparre.

På Landet kirkegård på Tåsinge ligger Elvira Madigan og løjtnant Sixten Sparre begravet, efter deres mord og selvmord i sommeren 1889 i Nørreskov, hvor der nu står en mindesten.

Vi var ikke inde og se mindestenen, ej heller Valdemar Slot. Men vi fik en god orientering af Torben.

Turen gik tilbage mod Svendborg, hvor vi skulle med færgen til Ærø klokken 13.15.

På færgen blev serveret smørrebrød, som vi nød, mens vi sejlede ud ad Svendborgsund og videre med Skarø på styrbordside.

Udsigt fra Svendborgsund broen.

Klokken 14.30 anløb vi Ærøskøbing, hvor vi gjorde holdt umiddelbart efter broklappen. Her steg vores guide Karen Margrethe på bussen. Karen Margrethe skulle guide os rundt på øen de næste 2 dage.

Første stop var kirken i Marstal. Inde i kirken fortalte Karen Margrethe bl.a., at kirken er opført i 1738. Før den tid benyttedes Rise Kirke. Kirkens tværskib er fra 1772 og tårnet fra 1920. Kirkeskibe vidner om byens tilknytning til havet og søfartens udvikling fra 1700-tallet. Middelalderdøbefonten der er opstillet 1870, stammer fra Tranderup Kirke og afløste en transportabel font på en trefod af træ.

De blå bænke symboliserer havet og evigheden, mens den røde farve på alter og prædikestol minder om Jesu blod og kjortel og er samtidig kærlighedens farve. Altertavlen er malet af marine- og grønlandsmaler Jens Erik Carl Rasmussen i 1881 og forestiller Jesus, der stilner stormen på Geneserat sø. På den nu nedlagte kirkegård findes gamle gravstene samt mindeplader for de omkomne marstalske søfolk i de to verdenskrige. Kirkegården er flyttet uden for byen i 1896 på grund af pladsmangel. Kirken er forsynet med Frobeniusorgel fra 1973 og udbygget i 1996 til i alt 16 stemmer.

Efter historien om Marstal Kirke går turen videre til Søfartsmuseet, som er beliggende ved havnen i Marstal. Museet er en selvejende institution, som blev grundlagt i 1929. Museet er vokset støt gennem årene og råder i dag over fire udstillingsbygninger med mere end 30 udstillingslokaler, hvor søfarten er rigt repræsenteret. Her findes over 200 skibsmodeller, mere end 130 flaskeskibe, flere hundrede skibsportrætter, styrehus og kahytter fra coaster, kabys og kahytter fra sejlskibe, andet større skibsgrej og meget mere. Det er dog ikke udelukkende søfart, man finder på museet, der er også hjemstavn bl.a. udstillet gennem en lille "byvandring", righoldige samlinger af gamle dragter, fajance og malerisamlinger bl.a. af marine- og grønlandsmaler Carl Rasmussen.

I museets gårdhave er indrettet maritim legeplads, og i umiddelbar nærhed af museet bliver Nationalmuseets gamle marstalskonnert "Bonavista" restaureret. For nogle gik turen ned til Bonavista og for nogle også en tur om bord på skibet, der endnu var langt fra færdig. Det skyldes økonomi, men som Karen Margrethe sagde, var man i gang med at søge nye fonde.

Klokken 16.45 fortsatte turen mod Ærøskøbing, hvor næste mål var vores hotel Ærøhus – et skønt gammelt restaureret hotel i stille omgivelser.

Hotel Ærøhus.

Om Ærøhus kan man bl.a. læse:

Hotel Ærøhus er stedet, hvor moderne komfort går hånd i hånd med gammeldags idyl og en stemning af hygge og nostalgi.

Både bygninger og have ånder af atmosfære - og samtidig kan hotellet tilbyde alle de faciliteter, som nutidens mennesker sætter pris på.

Dejlige værelser med farvefjernsyn, hårtørrer og internetadgang danner, sammen med en enestående velbevaret by, med en middelalderlig byplan, der har bevaret byen intakt, den umiddelbare ramme om gæsternes ophold.

Hertil kommer de stemningsfulde opholdsrum, en skøn, frodig have og den hyggelige gårdhave.

I år 2000 modtog Ærøskøbing Europa Nostra prisen 2000, en pris som gives til de samfund og folk, som gør en indsats bl.a. for at fremme kvaliteten af det traditionelle bygningshåndværk.

Efter indkvartering var der middag i restauranten klokken 19.00. Menuen var suppe og svinemørbrad. Bagefter var der nogle, der hyggede sig i restauranten, andre i baren. Alle hyggede sig.

Tirsdag den 27. august.

Efter et veldækket morgenbord, hvor intet manglede, blev vi afhentet af Karen Magrethe klokken 9.30 til en guidet rundtur til fods i Ærøskøbing. Turen gik mod torvet forbi det gamle hus fra 1784, videre mod Hammerrichs Hus, som er et af Ærøskøbings typiske gamle huse fra 1700 tallet med originale skillevægge og stejle trapper bevaret.

Hammerrichs Hus.

Et af Ærø's mest fotograferede huse.

Billedhugger Gunnar Hammerrich har udstyret huset med møbler, porcelæn, møbler m.m. fra Ærø, Als og Sønderjylland. Ca. 3000 hollandske fliser udsmykker væggene. 97 håndlavede krus med årstal og navn på overnattende gæster hænger under bjælkerne. Den udstoppede ara-papegøje er fra Gunnar Hammerrichs tid i Sydamerika i 1920'erne, hvor han bl.a. modelerede de 2 indianere, høvdingen Moreca og hans søn, der kan ses i samlingen.

Fra Hammerrichs hus gik turen videre mod torvet med de 2 bybrønde og rådhuset. Derfra videre mod kirken og til genforeningsstenen under træet med påskriften:

**I AARET 1919 I FREDENS AAR
VED INDGANGEN TIL EN NY TID
PLANTEDES BYENS
BORGERE DETTE TRÆ**

(Man var forud for tiden, der faktisk var 1920)

Derfra gik vi til Gåsetorvet og videre til Flaske Peters Hus via en tur om stranden, hvorfra vi bl.a. kunne se Kogehuset. Karen Margrethe fortalte, at grundet respekt for den store brandfare og en forordning af 1787 med forbud mod at bruge åben ild om bord på træskibe, opførte man på havnene kogehuse. I 1810 betalte "die Brückenkasse" for et kogehus på havnen i Ærøskøbing for enden af højbroen. For at sikre vedligeholdelse måtte fremmede betale for brugen af det. Kogehusets oprindelige funktion ophørte omkring 1860. Fiskerne anvendte det herefter til begkogning af deres garn. I 1850'erne fik huset en kvist, hvori man tændte et lille havne- og ledefyr, der skulle vejlede skibe sikkert ind i Ærøskøbing havn. I dag opfylder kogehuset igen lidt af sin gamle funktion, idet det bruges som grillhytte for lystsejlerne.

Orientering om Flaske Peters Hus.

Efter en orientering om flaske Peters Hus, hvor Karen Margrethe bl.a. fortalte, at Flaske Peter sejlede under sit borgerlige navn, Peter Jacobsen, som sejlskibssømand på de 7 verdenshave. Han rundede Kap Horn, var i Biscayen og Stillehavet, redede folk fra druknedøden ved Kap det Gode Håb, og forliste flere gange i karrieren. Om bord på skibene fik han bank, men lærte sig også flaskebygningens kunst til fingerspidserne. Det blev til over 1700 af slagsen sammen med mere end 50 flotte modelskibe. En del af denne

imponerende præstation kan ses her i det gamle Skipperhus, der i en periode fungerede som byens fattiggård.

Efter Flaske Peters Hus gik turen tilbage til Hotel Ærøhus, hvor bussen ventede.

Klokken 11.30 sad vi igen i bussen, og turen gik nu mod Rise Bryggeri, hvor vi blev modtaget af Peter Hansted (søn af tidligere statsminister Jens Otto Krag).

Peter Hansted fortæller om øllet

Så er der smagsprøver.

Peter Hansted fortalte om øllets historie og bryggeriet Rises historie. Efter en lille rundvisning og smagsprøver blev der serveret en god frokost i teltet i haven.

Derefter gik turen mod Søbygård, hvor vi var klokken 14.15. Da alle var samlet i gården fortalte Karen Margrethe, at herregården Søbygård blev opført af Hertug Hans den Yngre omkring 1580, "for hvad skulle en hertug dog gøre uden et jagtslot"? Selv om Søbygård hører til et af de allermindste slotte, er den ikke en spændende historie foruden. Man finder her træk af Ærø's omtumlede historie med de mange forskellige fyrster, som fra tid til anden delte øen mellem sig, og selvfølgelig er der også på Søbygård en "hvid dame".

I avlsbygningerne er der nu koncertsal udsmykket med arbejder af Svend Havsteen-Mikkelsen. Ved siden af Søbygård kan man besigtige det fredede borganlæg fra middelalderen og kaste et blik ud over øens nordlige ende over Lillebælt til Als og Fyn. På Søbygård vises forskellige særudstillinger fra kunstens og kulturhistoriens verden og andre spændende arrangementer.

Fra Søbygård fortsatte turen mod Søby Volde, som er et af de bedst bevarede voldsteder fra Middelalderen. Søby Volde består af en Borgbanke og en Forborg.

Skål for Hans

Borgbanke

Mens vi gjorde et lille stop, skænkede Hans et glas vin, fordi han for nogle dage forinden havde rundet de 89 år. Bag efter var der, for dem der ønskede det, tid til et besøg på toppen af Borgbanken.

Klokken 15.40 fortsatte turen mod Hotel Ærøhus, hvortil vi ankom ca. 20 minutter senere efter igen en køn tur med Torben som chauffør (og charmør). Da vi ankom til vores hotel, tog vi afsked med vores gode guide Karen Margrethe.

Der var nu ca. 3 timer, til vi igen skulle samles for at nyde aftenens menu. Nogle benyttede tiden til en ekstra rundtur i byen..

På havnen var der opsat store telte, som skulle tages i brug den kommende lørdag, hvor der skulle være en stor regattafest.

Klokken 19.00 var der spisning, men forinden var Inge og jeg gået over for at nyde 1 glas vin.

Menuen var suppe og oksemørbrad - og dertil hyggemusik leveret af et hammondorgel.

Nogle benyttede musikken til en lille svingom, og andre hyggede sig i baren.

Onsdag den 28. august.

Morgenmad fra 7.30, og klokken 9.20 skulle bussen pakkes, da dette var dagen, hvor vi skulle med færgen om eftermiddagen hjem til Hundested.

Klokken 9.30 sad vi alle igen i bussen, og turen gik nu mod Søby Værft, hvor vi klokken 10.00 blev modtaget af dokmesteren, som skulle guide og fortælle om værftet. Men først skulle vi alle have røde sikkerhedshjælme på.

Dokmesteen fortalte, at en person ved navn Arthur Jørgensen i 1931 i Søby etablerede et værksted, der specialiserer sig i reparation og forbedring af mindre skibsmotorer.

Rødhættterne på besøg på skibsværftet.

Produktionen af skibsmotorer indledes 1937 med 6 stk. benzin- og 4 stk. råoliemotorer, og den første bedding indvies 1941. 1950 starter stålskibsreparationsafdelingen og bådeværftet. Der bygges fiskerbåde af træ, og ca. 30 mand er beskæftiget. I 1959 bliver den første ståltrawler bygget. I 1967 tages den første tørdok i brug. I 1991 bygges der et maskinværksted med lager og kontor, og et 3500 m² areal mod nordvest inddæmnes,

hvorpå der så opføres en ny stor svejsehal. Den 20. november 2006 blev den nye tørdok på 115 x 24 x 6 meter, der kan tage skibe op til max. 7000 tons, taget i brug.

Efter denne orientering gik vi videre til dokkene og derfra til maskinværkstedet for til sidst at ende i kantinen, hvor vi kunne se tegninger og fotos fra værftet gennem årene.

Herefter gik vi til bussen og turen fortsatte mod Bregninge Kirke, som var næste stop.

Bregninge kirke er oprindeligt en romansk kirke fra 1200-tallet med storladne gotiske hvælv indbygget sidst i 1400-tallet. Tårnets imponerende spir (østslevisk præget) er tækket med egetræsspån. Kalkmalerierne fra ca. 1510 (bl.a. Jesu lidelsehistorie og Johs Døberens liv) er afdækket 1915-22 og sidst restaureret i 1956 af Egmont Lind. Fornem trefløjet altertavle fra tiden kort før reformationen. Den er udført af den berømte Claus Berg (også mester for altertavlen i Odense domkirke). Korbuekrucifiks fra senmiddelalderen. Prædikestol i renæssancestil (1612). Kirkens orgel er fra 1941 og bygget af orgelbygger Marcussen og søn i Åbenrå. Det har 15 stemmer med i alt 1026 piber. Den nordlige indgang til kirkegården er forsynet med kreaturrist.

Fra Bregninge kirke kørte vi til Ærø Gårdbutik, Uldgården, www.aeroegaardbutik.dk, som var en stor forretning indrettet i en gammel gård. Og her var alt i tøj m.m. til damer og herrer

Uldgården (damernes paradys)

Videre gik turen til Voderup Klit, hvor man, hvis vejret tillader det, kan se Tyskland i det fjerne – men det kunne vi ikke denne dag. Vi kunne derimod skimte Als i det fjerne.

Fra Voderup Klit kørte vi mod færgen i Svendborg via stranden ved Ærøskøbing med de mange badehuse.

Umiddelbart før badehusenes ophør skulle vor gode chauffør Torben vende den store bus – og det klarede han perfekt den lille vendeplads taget i betragtning.

På vej tilbage talte Birgit, på sæde 14, badehusene og fik det til, at der var 69 huse.

Nogle af de mange badehuse.

Torben fortalte, at badehusene var meget populære og gik i arv fra generation til generation.

Da vi igen forlod den lille vej langs kysten med badehusene, fortsatte turen som nævnt mod Ærøskøbing havn, hvorfra vi skulle med til færgen til Ærø klokken 13.45.

Om bord på færgen blev der serveret en let anretning, som bestod af frikadeller fra den lokale slagter og kold kartoffelsalat.

Klokken 15.00 anløb vi Svendborg, og Torben viste os lidt af kystvejen, inden vi kørte ind i landet mod Egeskov via Rantzausminde og Skerninge.

Første stop herefter var Slagelse Transportcenter, hvor 2 af turens deltagere stod af. Ellers var vejen hjem modsat den, som vi kørte mandag formiddag.

Klokken 20.00 nåede vi Strandjægerne Hus i Hundested.

En god tur var til ende. Vejret var som meteorologerne havde lovet, sol og atter sol. Skyerne kom først, da vi nåede Hundested.

Hotellet var perfekt, forplejningen var perfekt, servicen var perfekt - også i bussen. Chaufføren var perfekt, hvilket også guiden Karen Margrethe var.

At rejse er at leve.
Ernst Peters

Fotograf og skribent: Ernst Peters

Gennemlæst af: Stephan Pedersen